

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 20.12.2004
KOM (2004) 818 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA

„BENDRIJOS KIOTO TIKSLO SIEKIMAS“

*(pagal Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą 280/2004/EB dėl šiltnamio efektą
sukeliančių dujų emisijos Bendrijoje monitoringo mechanizmo ir Kioto protokolo
įgyvendinimo)*

1. IŽANGA

Tai yra penktoji šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos Bendrijoje monitoringo pažangos ataskaita ir pirmoji ataskaita pagal Sprendimą 280/2004/EB dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos Bendrijoje monitoringo mechanizmo ir Kioto protokolo įgyvendinimo (280/2004/EB). Ataskaitoje įvertinta faktinė ir planuota valstybių narių ir Bendrijos pažanga, padaryta joms įgyvendinant įsipareigojimus dėl šiltnamio dujų emisijos pagal Junginių Tautų Bendrąją klimato kaitos konvenciją (JTBKKK) ir Kioto protokolą.

Ši ataskaita yra pagrįsta išsamia Europos aplinkos agentūros (EAA) techniniu pranešimu „Šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos tendencijų ir planavimo Europoje analizė (EAA, 2004)“¹.

Įstojus naujoms valstybėms narėms, šių metų ataskaitoje pirmą kartą nurodyti 25 valstybių narių emisijos duomenys. Visos valstybės narės ratifikavo Kioto protokolą, 23 valstybės narės siekia Kioto protokole numatytos emisijos mažinimo tikslų. Be to, Bendrija yra Kioto protokolo Šalis. Bendrijos tikslas taikomas tik 15 ES valstybių narių. Prisiimti šią prievolę ES-15 sutarė Tarybos sprendimu 2002/358/EB, remdamosi Kioto protokolo 4 straipsniu. Šiame susitarime kiekvienai iš 15 valstybių narių numatytas konkretus sumažinimo tikslas (žr. EAA 2004, 2.1 skyrius, 1 lentelė). Daugelis naujųjų valstybių narių savo šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją įsipareigojo sumažinti 8 % skaičiuojant nuo Kioto protokole nurodyto pirmojo įsipareigojimų laikotarpio (2008–2012 m.) bazinių metų. Vengrija ir Lenkija savo emisiją ketina sumažinti 6 %. Kipras ir Malta nėra į JTBKKK I priedą įtrauktos Kioto protokolo Šalys, todėl Kioto protokolo tikslas joms netaikomas.

Nors šioje ataskaitoje vertinama ES-25 padaryta pažanga, daugelyje dalių pirmiausia išryškinti ES-15 šalių pasiekimai, kadangi tas šalis sieja bendras tikslas ir susitarimas dėl bendros prievolės. Be to, naujųjų ir senųjų valstybių narių 2002 m. duomenų kokybė, ypač jų užbaigtumas ir tikslumas, nevienodas.

Ataskaitoje dar yra kai kurių trijų valstybių kandidačių, t. y. Bulgarijos, Kroatijos ir Rumunijos, emisijos duomenų. Turkijos duomenų dar nėra.

Šioje ataskaitoje analizuojami 2002 m. faktinės emisijos duomenys ir planuojami duomenys priisiimant scenarijus „su dabartinėmis priemonėmis“ ir „su papildomomis priemonėmis“. Šių metų ataskaitoje pateikta išsamesnė informacija apie Kioto protokole numatytų lanksčių mechanizmų naudojimą, t. y. Bendras įgyvendinimas (BI, angl. JI), švarios plėtos mechanizmas (ŠPM, angl. CDM) ir tarptautinė prekyba išmetamaisiais teršalais. Be to, yra pateikti kai kurie duomenys apie LULUCF (žemės naudojimas, žemės naudojimo paskirties pakeitimas ir miškininkystė). Pabaigoje bus įvertinta bendros ir koordinuojamos politikos ir priemonių įgyvendinimo pažanga.

¹ Be to, I priede pateikta išsamesnė tikrosios ir numatomos pažangos ir Bendros bei koordinuotos politikos ir priemonių analizė, o II priede – pagrindiniai duomenys ir BKPP šiam pranešimui.

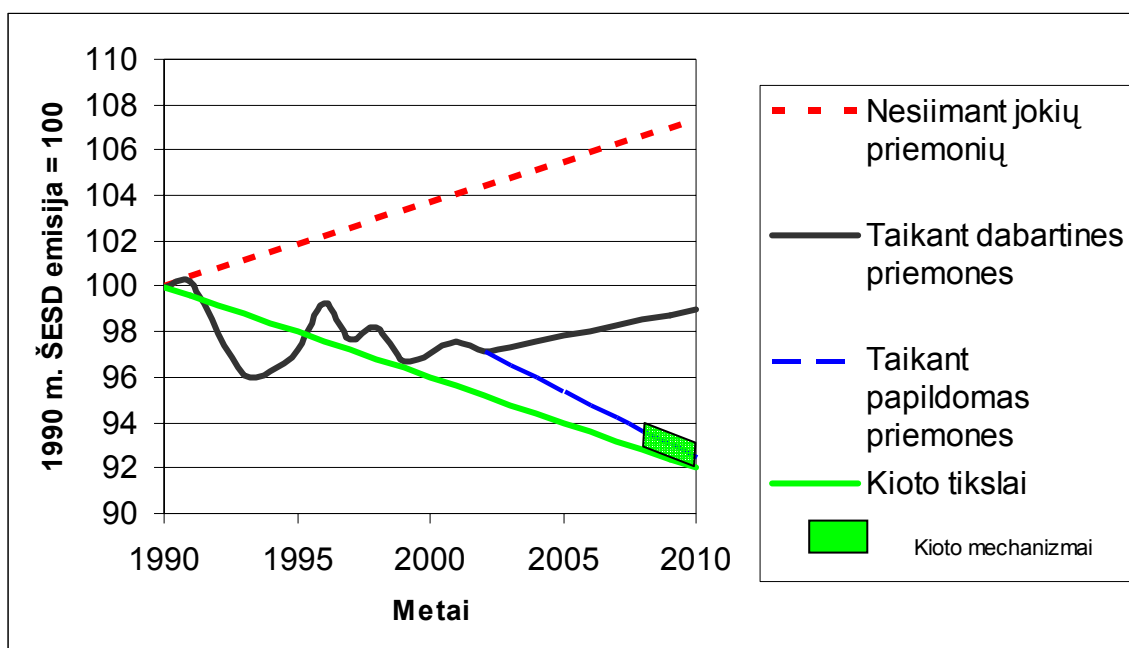
2. BENDRIJOS KIOTO TIKSLO LAIKYMASIS

2002 m. 25 valstybių narių (ES-25)² šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisija šiek tiek sumažėjo palyginus su 2001 m. Tačiau palyginus su baziniais metais³ ji sumažėjo 9,0 %.

Po dviejus metus trukusio augimo ES-15 valstybių narių šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisija, palyginus su 2001 m., sumažėjo nedaug. Kaip parodyta 1 lentelėje, 2001 m. emisija sumažėjo 0,5 % palyginus su 2001 m. ir nukrito 2,9 % žemiau bazinių metų emisijų lygio. Atsilikimas nuo Kioto tikslą atspindinčios tiesės buvo sumažintas 0,2 % – iki 1,9 %. Siekiant tolesnio mažėjimo ir kartu Kioto tikslo, reikia veiksmingai įgyvendinti dabartines ir papildomas priemones bei politiką.

ES-25 skirti bendri projektai „su dabartine vidaus politika ir priemonėmis“ rodo, kad Kioto tikslus tikisi pasiekti šios šalys: Čekija, Estija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Lenkija, Slovakija Švedija ir Jungtinė Karalystė. ES-15 projektai taip pat leidžia manyti, kad „su papildoma politika ir priemonėmis“ planuojamo Kioto mechanizmų naudojimo pakaks kolektyviniam ES-15 Kioto tikslui pasiekti (1 lentelė).

1 pav. ES-15 šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisija iki 2002 ir planuojama emisija iki 2010

² Lentelėje, skirtame ES-25, yra visų 25 valstybių narių duomenys, tačiau iš esmės tai yra 24 valstybių narių emisijos duomenys, nes Kipro duomenų tuo metu nebuvo.

³ 1990 m. daugeliui valstybių narių yra baziniai CO₂, metano (CH₄) ir azoto oksido (N₂O) metai, o fluorintų dujų – 1995 m. baziniai CO₂, CH₄ ir N₂O metai Vengrijai yra 1985-1987 m. vidurkis, Slovėnijai – 1986 m. ir Lenkijai – 1988 m.; 1990 m. yra baziniai fluorintų dujų metai Prancūzijai ir Suomijai.

Tačiau reikėtų pažymėti, kad projektai „su dabartinėmis priemonėmis“ ir „su papildoma politika“ dar neapima kai kurių svarbių priemonių, kurios netrukus pradės duoti naudą, pavyzdžiui, 2005 m. sausio 1 d. įsigaliosianti ES dujų emisijų prekybos schema. Be to, projektai dar neapima dujų emisijų ir šalinimo, sukkelto žemės naudojimo, žemės naudojimo paskirties pakeitimo ir miškininkystės.

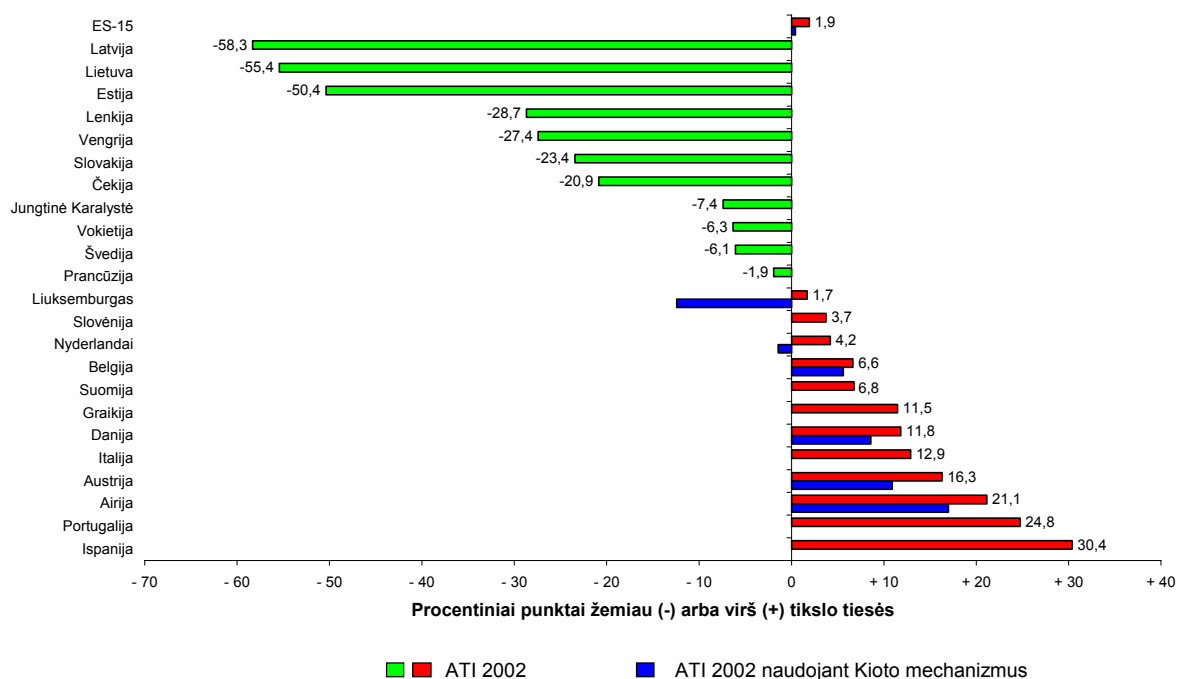
Paskutiniaisiais metais Bendrijoje buvo padaryta didelė pažanga priimant ir įgyvendinant daugelį svarbiausių Europos klimato kaitos programos (EKKP) bendrosios ir koordinuotos politikos bei priemonių, pavyzdžiui, direktyvą, projektais pagrįstus mechanizmus susiejančią su prekyba šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis, Tarybos sprendimą, skirtą kontroliuoti Bendrijos šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją, direktyvą dėl kogeneracijos skatinimo, reglamento dėl fluorintų dujų pasiūlymą, pagrindų direktyvos dėl energetiniams produktams taikytinų ekologinio veiksmingumo reikalavimų ir direktyvos dėl veiksmingo energijos galutinio panaudojimo ir su energija susijusių paslaugų pasiūlymus, ir vertinant Nacionalinius paskirstymo planus (NPP) pagal Dujų emisijų prekybos schemą.

Visos priemonės, kurias Komisija išsipareigojo pasiūlyti 2002–2003 metais, dabar jau pasiūlytos, išskyrus išsamias infrastruktūros naudojimo bei mokesčių transporto sektoriuje gaires ir Integruotos taršos prevencijos kontrolės (ITPK) pagrindinį dokumentą apie bendruosius energijos veiksmingumo metodus. Daugelį pasiūlymų jau priėmė ES institucijos.

Sprendžiant iš *ex ante* EKKP sąmatų, taikant šiuo metu galiojančias arba Komisijos jau pasiūlytas teises priemones, emisija ES-15 valstybėse narėse gali būti sumažinta apytiksliai 350–430 milijonų tonų CO₂-ekvivalento – dydžio, kuris atitinka „8%“ mažėjimą. Tikimasi, kad per kitus dvejus metus šios priemonės nulems galimą emisijos sumažėjimą, bet tai atsispindės tik 2006 m. dujų emisijų sąrašė, kuris bus paskelbtas 2008 m. stebėjimo ataskaitoje. Daugelis politikos sričių ir priemonių vis dar turi įrodyti savo veiksmingumą šioje srityje ir būti tiksliai bei greitai įgyvendintos nacionaliniu lygiu, taip pat ir tinkamai kontroliuojamos bei peržiūrimos.

Vis tik valstybių narių veiklos rezultatai išlieka nepastovūs. Vienuolika valstybių narių jau pradėjo vykdyti savo emisijų mažinimo išsipareigojimus, kaip parodyta 2 lentelėje.

2 lentelė: ES-25 Atstumas iki tikslinių rodiklių (indekso punktai = procentai)

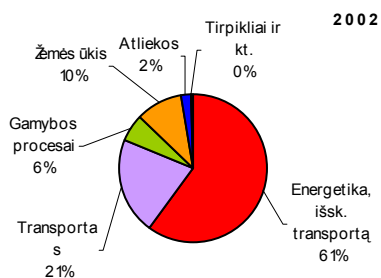
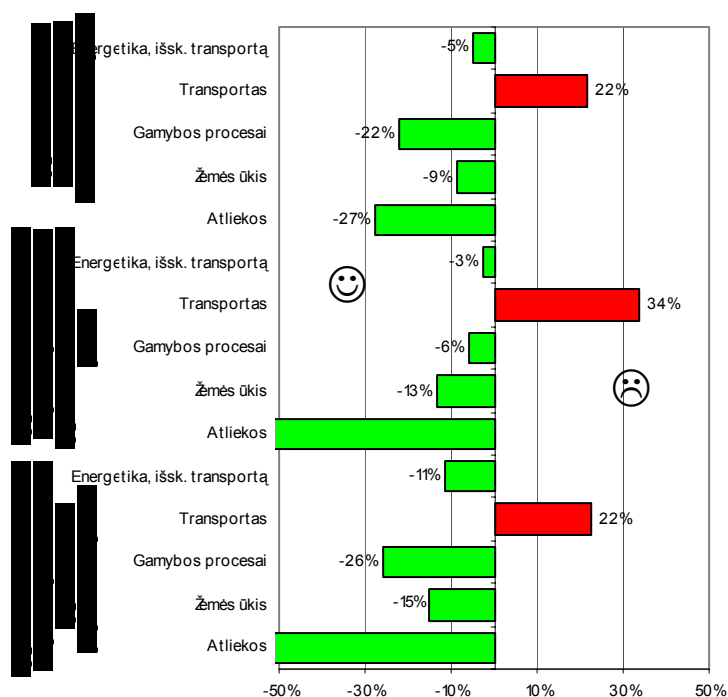
Pastaba: Atstumas iki tikslo procentiniais punktais, susijęs su bazinių metų emisija (barai), rodo planinio rodiklio (2002 m.) nukrypimus nuo faktinės pažangos (2002 m.), remiantis prielaida, kad sumažėjimas, palyginus su bazinių metų lygiu, yra linijinis. Atrodo, kad valstybės narės savo tikslo siekia taikydamos vietines priemones ir todėl neįtraukia Kioto mechanizmų arba absorbentų, kuriuos leidžiama naudoti pagal Kioto protokolą. Kipras ir Malta nėra į JTBBKKK I priedą įtrauktos Kioto protokolo Šalys, todėl Kioto protokolo tikslas joms netaikomas.

Šaltinis: EEE, 2004

Iš jų Prancūzija, Vokietija, Švedija ir Jungtinė Karalystė priklauso ES-15 valstybėms narėms, kurios sėkmingai įgyvendina savo išsipareigojimus pagal bendro išsipareigojimų vykdymo sutartį 2002/358/EB. Tačiau 12 valstybių narių, t. y. Airija, Portugalija ir Ispanija vis dar daugiau kaip 20 % atsilieka nuo jų tikslo tiesių. Penkių valstybių narių intervalas netgi padidėjo, trijų – Suomijos, Portugalijos ir Ispanijos – netgi daugiau kaip 1 % palyginus su 2001 m.

Kalbant apie pagrindinių ekonomikos sektorių emisiją, 3 lentelė rodo pokyčius ES-15 nuo 1990 m. Žiūrint į atskirų šalių statistikos duomenis, labiausiai stulbina tai, kad, priešingai bendrai tendencijai, su transportu susijusi emisija Jungtinėje Karalystėje ir Vokietijoje mažėjo, Vokietijoje net trejus metus iš eilės. Tai greičiausiai rodo bendrą padidinto kuro efektyvumo, didesnių kuro kainų ir platesnės transporto politikos poveikį.

3 lentelė: 1990 - 2002 metų ES-15 valstybių narių šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos pokyčiai pagal sektorius, 1990–2010 m. sektorių projektai su dabartinėmis ir su papildomomis priemonėmis ir kiekvieno sektoriaus dalis 2002 m.⁴

⁴ Daugeliui valstybių narių baziniai F-dujų metai yra 1995 m., o ne 1990 m.. Tai gali šiek tiek keisti pramonės procesų duomenis, tačiau turimi ne visų valstybių narių 1990 m. duomenys.